

Niekedy sa cíti na 50, inokedy na 30, hoci v skutočnosti má 71 rokov. To, že vek je len číslo, platí i v prípade herečky **Gabriely Vránovej**. Oddych jej je zatiaľ cudzí, ale poézia veľmi blízka.

Nemám slovo

Gabriela Vránová:
"Človek by si mal urobiť poriadok vo svojom vnútri a robiť veci bez ohľadu na dátum v kalendári."

➔ **Kráľovstvi poezie, tak sa volá váš najnovší filmový projekt, na ktorom ste spolupracovali so synom. Ako vám to spolu išlo?**

- Spolupráca s Ondrejom je vždy krásna. Je to svojím spôsobom zvláštne, ale na druhej strane aj dobré, lebo sa poznáme. A hoci sa hovorí, že učiteľ a mamička majú vždy pravdu, v tomto v prípade to neplatí. V práci má pravdu režisér, ale vždy po vzájomnej dohode. Takto to bolo aj pri natáčaní tohto filmu, kde sa nachádzajú úryvky básní od slovenských a českých autorov, ale i moje fejtóny. Film je putovaním zo Slovenska, kde som sa narodila, cez Moravu, Vysočinu až do Prahy.

Váš otec bol básnik a učiteľ. Bolo u vás recitovanie na dennom poriadku?

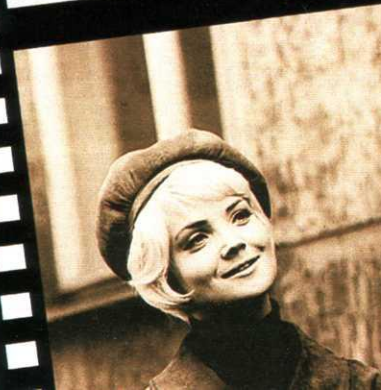
- Vôbec nie. Mali sme ťažký život, a preto recitovať poéziu bolo až smiešne. Žili sme veľmi skromne. Ani sme si to neuvedomovali. Učiteľské platy boli veľmi nízke, ale rodičia sa

snažili, aby sme to ako deti veľmi nepociťovali. Poézia však bola okolo nás v otcovej knižnici, na stráni, kde sme žili, v lesíku i maminých pesničkách. Keď som bola malá, poznala som básničky od Jana Nerudu, veľa som čítala, lebo jediné naše bohatstvo bola knižnica. Inak sme nemali nič. Ale to, že otec píše verše, som dlho nevedela.

Ako ste sa to dozvedeli a kedy ste k poézii pričuchli?

- Mamička mi raz ukázala otcovu zbierku básní Zakletí. Bolo to zložité a na psychiku náročné obdobie. V päťdesiatom roku totiž zatvorili na 11 rokov do väzenia otcovho brata kňaza pátra Alojza Vranu. Označili ho za vedúceho juhomoravskej protištátnej skupiny Svetlana. Otec bol následne suspendovaný, nemohol učiť. Ako profesor francúzskeho jazyka, češtiny a literatúry išiel na základnú školu učiť technické práce. Doteraz však stretávam jeho bývalých žiakov a tí hovoria, že aj v dielni ich učil literatúru. Keď som mala 14 rokov, chodievala som s otcom na osvetové besedy, kde sa prednášalo o svetových básnikoch, literátoch a ja som tam čítala diela Dostojevského, Nerudu a iných. To bola moja najväčšia škola umeleckého prednesu v tých časoch.

„Prekáža mi, že sú ľudia stále nespokojní.“

Aké spomienky na detstvo vám napriek ťažkým podmienkam ostali? Ako vás rodičia vychovávali?

- Otec bol veľmi prísny, niekedy až cholerický. Mamička sa to usilovala všetko utíšiť. So súrodencami sme dlho nechápali, prečo je taký zlostný. Všetkých nás mal veľmi rád, ale tým, že jeho život bol taký ťažký, niekedy si hnev vybíjal na nás. To však neznamená, že u nás boli bitky. To nie. Nemali sme to však ľahké. Keď som mala asi 20 rokov, otca som začala veľmi milovať. Ale dovtedy nie. Rodičia nás vždy učili hovoriť pravdu, byť slušnými ľuďmi. Možno nás vychovávali až veľmi pokorne. Boli sme veľmi skromní. Myslím si, že to nie je dobré. Zaujímavé to bolo vo vzťahu k Bohu. Asi v štrnástich ma prepadla zbožnosť. Pravidelne som chodila kľačať k miestnej kaplnke, modlila som sa tam. Keď spätne nad tým uvažujem, myslím, že už vtedy sa u mňa prejavil kus herectva. Mamičku som prosila, aby aj ona chodila do kostola a ona mi

siat, niekedy o tridsať rokov mladšia. Inokedy sa zas cítim ako storočná. Som preťažená, unavená a boľavá. Priatelia mi stále hovoria, že musím viac oddychovať.

Podme troška zrekapitulovať predchádzajúci rok. Čo vám dal a čo vzal?

- Dal mi zaujímavú robotu, veľkú únavu a trošku nervov z toho, čo sa deje okolo nás. Strašne mi prekáža, že aj dvadsať rokov po revolúcii sú ľudia stále nespokojní. To je aj záležitosť skromnosti, ktorú som spomínala. Mi-

rada dôchodok

na to povedala: „Elinka, choď do kostola, nebránim ti v tom, pomodli sa tam aj za mňa, ale ja nosím Boha vo svojom srdci.“ To bola najkrajšia veta o viere, ktorú som kedy v živote počula. Rodičia išli skôr po vnútornej viere.

Bola vám veľká skromnosť a pokora niekedy na príťaž?

- Nedá sa to tak povedať, ale bolo to vo mne zakódované, a tak som vychovávala aj syna. Ale v dnešnej dobe sú tvrdé lakte, žiaľbohu, veľmi dôležité, a to ma mrzí. Stále učím na Medzinárodnom konzervatóriu v Prahe a vidím, ako žijú dnešné deti, ako sa musia usilovať, aby sa uchytili. Na druhej strane zas majú všetko, o čom sme my iba snívali. Je to veľmi ťažká a zložitá doba.

Dôchodkový vek už máte nejaký ten rok, pracovne ste však stále vyťažená. Mysleli ste si, že budete na dôchodku oddychovať?

- Nemám rada slovo dôchodok. Dôchodok bol kedysi pre mňa niečo úplne neznáme. Bol to skôr strašiak. Viem, že je to normálna vec, ale ja som nenormálna, (smiech) Kedysi pán Chudík povedal, že dôchodok je nanič, lebo nemá peniaze a nemôže si dovoliť chodiť do takej drahej reštaurácie ako kedysi. Mne sa to ešte nestalo, ale viem, že to môže prísť. Musím sa na to vykašľať a spomenúť si na skromnosť. Nikdy mi nenapadlo, že budem oddychovať. Ani neviem, čo to je. Na druhej strane je to zas škoda, lebo zo zdravotných dôvodov by som mala trošku vypnúť. Hoci mám strojček na srdiečku, som zdravá. Niekedy sa cítim o päťde-

nulý rok mi však vzal aj kus zdravia, ale nie až natoľko, aby ma to zničilo.

Vstúpili ste do roku 2011 s nejakými predsavzatiami?

- Ale nie, dajte pokoj. Predsavzatia som si dávala kedysi. Napríklad, že prestanem fajčiť. A nakoniec som prestala, ale nie na Nový rok. Z pozície môjho veku to vidím tak, že človek by si mal urobiť poriadok vo svojom vnútri a robiť veci bez ohľadu na dátum v kalendári. Ale jedno predsavzatie už mám dlho, a to vydať knižku o hereckej práci a živote. Doteraz som na to nemala čas. Už si ho ale musím pre seba ukradnúť a robiť iba to, čo naozaj chcem, a nie si neustále dokazovať, že som dobrá.

Lucia Lukušová

3NAJ Gabriely Vránovej

Jedlo, ktoré najradšej varí:

- 1 – Špagety na najrôznejšie spôsoby, koložvársku kapustu a iné.

Najobľúbenejší básnik:

- 2 – Je ich viac, napríklad Vítězslav Nezval, Otakar Březina.

Najlepší zdroj energie:

- 3 – Oddych na chalupe alebo pri mori.